

ASLI IŞIKSAL'IN DİLSİZ DÜNYASI

Muzaffer Evcı

Marsilya'ya doğru, otomobille.

Ancak insan ölçüsünde bir sanat vardır. İnsana, kendi ölçüsünü aşmağa, tabii çevikliğini arttırmağa imkân veren araç, bir sanat eserinin şartları dışında kalır; o şartlar ki ancak sanat eserinin meydana gelmesine yer verenlerdir. ...Araya rekor tasası karışınca sanat söz konusu olamaz. Olgunluk düşüncesinde denge ve ölçü yerine aşırılığı istemek, bir nevi arttırmaya başvurmak, çağımızın belirli bir özelliği olacak ve hoşça gitmez şekilde onu öbür çağlardan ayırt edecektir.

André Gide*

Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 17, 30 x 40 cm, Kâğıt üzerine Karışık teknik, 2016

Ankara'nın sert kışından çoğu kişi yakınır ama başkentte kış mevsimi birbiri ardına açılan sergiler demektir. 17 Ocak 2017 tarihinde Ümitköy'deki ARTE Sanat Galesinde açılan Aslı Işıksal'ın Dilsiz Dünya adlı solo sergisi önümüzdeki dönemde resim dünyamızda ağırlığını iyice hissettirecek bir sanatçının da ortaya çıkışını müjdeledi. İki yıl önce açılan ARTE Sanat Galerisi şu ana kadar karma sergilerle adını duyurdu. Işıksal'ın sergisi bu mekânda açılan ikinci solo sergi. Açılışta yoğun bir katılımın sağlandığı sergi, 11 Şubat tarihine kadar ziyaret edilebilecek.

Aslı Işıksal, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinin genç öğretim görevlilerinden biri. Bu kapsamlı solo sergiye gelene kadar karma sergilerde adını duyurmaya başladı. Geçen yıl Ankara’da Galeri Tilki’de açtığı solo sergi, aslında Dilsiz Dünya’nın da habercisiydi. “Uyku” temalı çalışmasında Işıksal, o küçük galeriye yerleştirdiği eserleriyle güçlü bir sergi ortaya koymuştu. Burada konuda, dilde, biçimde ve renkte sağlanan birliğin uyumlu biçimde ortaya konmasını izlemiştik. Resim, video ve üç boyutlu yazıcı ile üretilmiş bir figürün yer aldığı sergi, farklı medyaların bir arada uyumlu biçimde yer alabileceğinin bir örneğini oluşturmuştu. Sanatçı, Tilki’de kurduğu yaratım alanını ARTE’de çok daha genişleterek ortaya koyuyor.

Sergiyle ilgili izlenimlerime geçmeden önce Aslı Işıksal’ın katalogda kendisinin kaleme aldığı sunuş yazısını paylaşmak istiyorum:

“Dilsiz Dünya // Blank Earth” terimi, dünya coğrafyası üzerinde bölgelerin, ülkelerin, şehirlerin, isimlerin, sınırların, yer almadığı bir haritayı temsil etmek için kullanılmakta. Sessizliğe gömülmüş bu haritada, çağlar öncesinden günümüze uzanan dünyanın var olma hikâyesini okumak mümkün. Coğrafi koşulların dönüştürdüğü topoğrafyanın izleri insan etkinliğinin dışında, kendini sürekli yenileyen ve değiştiren bir yapının varlığını güçlü bir şekilde bize hatırlatmakta. Bilinmez kuyusu okyanuslar, şiddetle uğuldayan rüzgârlar, sürekli devinen kara parçaları, sağanak yağmurlar ve karanlığın içinden yükselen toz ve gaz bulutları. Tüm bunlar, biyolojik olan doğanın sınırlarını belirleyemediğimizi, salt yaşamın keskinliğini gözler önüne sermekte. Ne var ki insanlık kendi evrim sürecinde ayakta kalmayı başaran “Dilsiz Dünya” içerisinde, ikinci bir yaşam alanı kurdu. Bu ikinci dünya, tüm çevresel unsurlarıyla birlikte kurguladığımız, parçalara ayırıp sınırlandırdığımız, acımasızca hâkimiyet düzeni oluşturduğumuz bir alanı imlemekte. Öyle ki, bu dönüşümü gerçekleştirirken sadece ellerimizi kullanmadık, adaleti yüzyıllar önce unutmuş iç sesimizi de kullandık. Şimdilerde güç dengelerinin hızlıca yer değiştirdiği, böylesi zehirlenmiş bir dünya algısı içindeyken, “Sessiz // Dilsiz Dünyanın” bizden güçlü olduğunu hatırlamak için yapabildiğim tek şey ise GÖKYÜZÜNE bakmak.

Işıksal, sanat dünyamızda benim pek göremediğim bir samimiyette duygularını gayet iyi özetlemiş. Sanatçının ifade ettiği tema, sergiye etkili biçimde yansıtılmış. Çalışmalar, felsefeci Martin Heidegger’in iki kavramı üzerine kurulu: dünya ve yeryüzü. Biri doğal olan, insan elinin değmediği ve yapay sınırların bulunmadığı dünyayı; diğeri ise insanın yönettiği, siyasallaştırdığı ve sınırlara ayırdığı dünyayı tasvir ediyor. Aslı Işıksal, sanatını bu iki kavram arasındaki kırılma alanına yerleştiriyor. 1. Doğa, insanın hiç bir izinin bulunmadığı doğal dünyayı, 2. Doğa ise kültürün işin içine dâhil olduğu dünyayı tanımlıyor. Aslında Galeri Tilki’deki sergisi de bu kavramlar üzerine kuruluydu. Fakat ARTE’de bu sorgulama çok daha büyük boyutlara varıyor ve ifade biçimleri çeşitleniyor. Sanatçı serginin yaklaşımını şöyle özetliyor: *“Dünyanın ruh hâlini ortaya koyabilmek ve bir yıllık haritasını çıkarmak için bu işe başladım. Dünyanın gidişi keskin bir hâl aldı. Ben ateşli bir devrimci olmak yerine, kendimi gözlemci konumuna yerleştiriyorum ve aslında hiç kimse olmanın hikâyesini anlatmaya çalışıyorum.”* Sanatçı bu yaklaşımdaki düşüncelerin resimsel karşılıklarını bulmak için uzun gözlemler, sakince bekleyişler, malzeme ve teknik arayışıyla geçen verimli bir dönem yaşamış.

Şimdi gelelim sergiye...

Sanatçının çok çeşitli materyalleri ve teknikleri kullandığı 46 adet eser, ARTE'nin brüt beton duvarlarında çok etkileyici duruyor. Mekânın geniş ve modern havası, serginin duygusunu daha iyi hissetmemizi sağlıyor. Galeriye gayet uyumlu yerleştirilen resimlerden bazıları 4-5'li gruplar oluşturacak biçimde sergilenmiş. Diğerleri ise birbirleriyle bağlam, konu ya da teknik ilişkilerinden dolayı yan yana getirilmiş. Çok farklı malzemelerle üretilmesine rağmen serginin tamamında genel bir renk ve ton birliği görülüyor. Beyaz, gri ve toprak tonları ile oluşturulan bu uyum, işler arasında bir ardışıklık ve tutarlılık sağlıyor. Serginin temeli güçlü bir anlatıya dayanıyor. Eserlerin tamamında arka planda hissedilen ve sessizce işleyen bir öykü var. Öyküler hem bağımsız hem de birbirleriyle bağlantılı hâlde. Öykünün yanı sıra eserler konu, dil, ileti ve göstergeler gibi öğeler aracılığıyla da birbirleriyle ilişki hâлиндeler.

Aslı Işıksal "Dilsiz Dünya / Blank Earth" Sergisinden Genel Görünüm

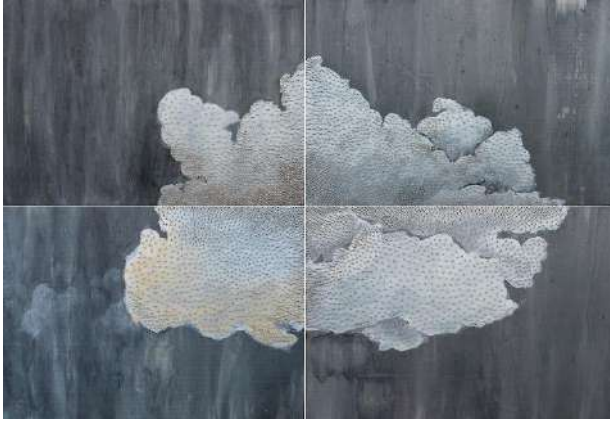
"Gökyüzü teması anonim ve riskli, bu yüzden yağlı boya gibi geleneksel malzemeden kaçarak daha deneysel malzemelere ağırlık verdim" diyor genç sanatçı. Dilsiz Dünya'da mürekkep, füzen, özel yapım kâğıtlar, dikiş, küçük boyutlu metal çivi, plastik yüzey, LED ışıklı panel, seramik, fotoğraf, video gibi farklı malzeme, medya ve teknikler ustalıkla bir arada kullanılmış. Bu kadar fazla malzemenin bir arada yer aldığı çalışmada sanatçının kendi deyimiyle "Sanatın temel meselesi olan arayış ve keşif ön planda tutulmuş." Bir başkasının elinde karmaşa yaratacak kadar fazla olan malzeme, Aslı Işıksal'ın sakin ve aritmetiği sağlam dünyasında doğru yerlerini bulmuşlar. Işıksal'ın işlerinde sanatta artık özlemini çokça duyduğumuz bir samimiyet var. İşler, içerik itibarıyla hayli iddialı ama ortaya konulma biçimleri son derece yalın ve içten. Ama bu yalınlık eserlerin kolayca yapıldığını göstermiyor. Sanatçı her bir resim için ayrı emek vermiş. Her birinde ayrı bir resimsel dert edinip, her birinde farklı bir teknik uygulamış. Sanatının emek gerektiren, yerin geldiğinde ince işçilik hatta zanaat gerektiren zorunluluğu bildiği için hiç bir işte kolaya kaçmamış. Eserlerinde etkileyici yüzeyler ve dikkat çekici dokular oluşturan Işıksal, orta ve küçük boyutlu işlerle de çarpıcı bir sergi çıkarılabileceğini göstermiş.

Kâğıtlarla gerçekleştirilen formlar kimi zaman bulut kimi zaman kıta görünümünde. Bulutlar sınırlara bölünmüş, üst üste bindirilerek yeni formlar kazanmış olarak karşımıza çıkıyor. Katmanlar hâlinde duran ve birbirlerine değmeyen kâğıtlardan oluşan kolajl işlerde bulutlar ilginç bir derinlik kazanıyor. Formlarda uçuculuğu, duyarlılığı ve kırılabilirliği temsil etmesi için kullandığı özel kâğıtlar el yapımı. Hindistan ya da Avrupa ülkelerinden temin edilen kâğıtlarla gerçekleştirilen işler dünyadaki toplumdaki ve bireydeki katmanlı, narin ve incinebilir hâlleri gayet iyi temsil ediyor. Bir yandan kırılabilirliği ve geçirgenliği vurgularken bir yandan da paylaşımcı ve daha iyi bir dünya tasvirini sunuyor.

Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 33, 30 x 35 cm, Işıklı Kutu içi düzenleme, 2016
Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 12, 30 x 40 cm, Kağıt üzerine transparan kağıt kolaj, 2016

Bulutlar yumuşak ve katmanlı formlar yaratırken hemen yanında yer alan metal çivilerle bezeli dört parçadan oluşan eser zıt bir form olarak karşımıza çıkıyor. Çivilerle oluşturulan yüzeylere sahip bu görkemli eser için toplam 10.000 adet çivi kullanılmış. Sabırla işlenmiş ve zemine tutturulmuş çiviler hem cepheden hem de yan açılardan algılanan güçlü formlarıyla sanatseverleri etkiliyor. Burada hafif, bulutsu form ile metalin sert dünyası zıtlığı doruğa taşırken kirli koyu zemin duyguyu pekiştiriyor.

Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 31, 52 x 70cm x 4 parça, Ahşap üzerine çivi ve Ecolin, 2016, Detay

Dilsiz Dünya sergisinde ortaya çıkan ana formlardan biri de güçlü gerilmeleri ifade eden doğa olayları. 1. Doğa'nın sert ve yıkıcı yapısını ortaya koyan olaylar insanın ürettiklerini yok edebilecek güçte tasvir edilmiş. Tehlikeyi çağrıştıran fırtına, hortum, patlama, püskürme, toz bulutu gibi oluşumlar gücünü hissettiriyor ama izleyende korku yaratmıyor. Resimler karamsar değil, çünkü bu güçlü enerjileri dengeleyen dingin biçimli formlar da var. Resimlerin bir kısmı doğanın ateşli ve dinamik hâllerini yansıtırken; dinginliğini korumaya çalışan, yeniden toparlanmaya çalışan hâlleri de betimliyorlar. Galeriye girdiğinizde karşı duvarın ortasında yer alan fırtına resmi çok güçlü duruyor. Yıkıcı güç ve dinginlik bir arada başarıyla verilmiş. Resmin saf hâlini gördüğümüz eserde çizginin ve boyanın gücünü hissediyoruz. Japon lavilerini de hatırlatan çalışmayı seyrederken içimden keşke biraz daha büyük boyutlu olsa diye geçirdim.

Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 24, 63 x 83 cm, Kâğıt üzerine füzün, 2016

Kâğıdı, boyası, fonu, çerçevesi ile son derece kaliteli malzemelerle kurulu serginin teknik olarak değerli bir duruşu var. Zemindeki ahşap fonlar resimlerin atmosferini destekliyor. *Aquaboard* denilen malzeme üzerine yapılan resimler güçlü enerji ve zıtlıkların ortaya konmasına destek veriyor. Dikişlerle yapılan resimler hem çok samimi duruyor hem de farklı bir malzemenin resmin nasıl bir ögesi olabileceğini gösteriyor. Diğer resimlerde görülen ayrışma, dikişlerin kullanıldığı çalışmalarda tam tersi bir durumu, birleştirmeyi vurguluyor. Eserler dünyanın kötücül ve yıkıcı taraflarına vurgu yaparken; dünyanın iyicil ve birleştirici taraflarını, umudu da hissettiriyor.

Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi Genel Görünüm, 2016

“Gökyüzü hiçbir yere ait değildir. Kafanızı kaldırıp göğe baktığınızda Ankara’da, İstanbul’da ya da Meksika’daki herhangi bir şehirde olmanız bir şeyi değiştirmez. Gökyüzü hemen her yerde aynıdır.” diyen Aslı Işıksal için gökyüzü ve uzak perspektifte uzay kavramları sonsuzluğu simgeliyor, büyük ve hiç kimseye ait olmayanı.

Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 3, 30 x 40 cm, Aquaboard üzerine Ecolin, 2016
Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 4, 30 x 35 cm, Kâğıt üzerine mürekkep, 2016
Dilsiz Dünya/ Blank Earth Serisi 32, 25 x 40 cm, Kâğıt üzerine karışık teknik, 2017
Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 36, 30 x 40 cm, Kâğıt üzerine dikiş, 2016
Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 16, 30 x 40 cm, Aquaboard üzere Ecolin, 2016

Bütün insanların aynı göğün altında olduğunu, onu bölmeye çalışmanın anlamsız ve boşuna olduğunu vurgulamak için sanatçı gökyüzü fotoğraflarından oluşan iki kolaj eser kurgulamış. Hem kendisinin hem de farklı ülkelerdeki arkadaşlarının çektiği gökyüzü fotoğraflarını bir araya getirmiş.

Videolar ARTE'deki bölünmüş bir alanda sergileniyor. Videonun birinde üç farklı gökyüzü yer alıyor. Biri çıplak gözle görünen; ikincisi su altından; sonuncusu ise giderek karanlığa gömülen, sakin, huzurlu, her şeyin bitmiş olduğu dünyayı vurguluyor. Videoda değişim çok yavaş gerçekleşiyor ve bizi sakinleşmeye, dingin biçimde izlemeye çağırıyor. Genç sanatçının çekim ve kurgusunu kendisinin yaptığı videoların özgün bir atmosferi ve ritmi var. Işıksal, kendi sakin doğasını gayet yumuşak kullandığı kamerasıyla videolarına yansıtıyor. Küçük hareketlerle devam eden görüntüler yavaş ama hep süregiden bir akış sunuyor. Bir aracın içinden gökyüzünü çektiğini diğer video ise ritmik biçimde kayan görüntülerden oluşuyor. Bu video makineleşen çağda hızla geçen ama fark edemediğimiz zamanı ve hayatımızı temsil ederken, bize gökyüzüne sakince bakabilmemizi söylüyor.

Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 41, Video imaj, 2016

Hıza teslim olunan ve ayrışan dünyada Aslı Işıksal, insanlığı nasıl bir tehlikenin beklediğini vurguluyor: *“Bu yüzyılın sorunlarından biri derinleşmemek. Hiçbir şeyi gerçekten göremiyoruz, hiçbir şeye tam olarak dâhil olamıyoruz. Bizim hep yüzeyde kalmamızı isteyen bir güç var. Asla derinleşemiyoruz. Sosyal medya dâhil her şeyle kuşatılmış olmamız bu yüzden. Bir türlü yavaşlayıp bir şeyin içine giremiyoruz.”*

Videoların gösterildiği bölümde duvarda asılı küçücük bir iş dikkat çekiyor. Seramikten yapılan ve çok renkli bir yüzeye sahip eser, sanatçının deyişle “serginin mührü gibi”. Sergilerinde hep yüzeyle çalışan ressam için bir üç boyutlu eser denemesi. Diğer resimlerin aksine burada parlak ve canlı renkler cömertçe kullanılmış.

Dilsiz Dünya / Blank Earth Serisi 45, 12 x 16 cm, Karışık teknik, 2016

Bu sergiyle Aslı Işıksal, kuşağı arasında epey öne çıkmış durumda görünüyor. Birçok sanatçının konu, teknik, dil ve anlatı açısından savrulduğu bu dönemde sanatçı emin adımlarla, iç dünyasından ödün vermeden kendi yolunda ilerliyor. Önünde acele etmeden gideceği uzun ama bereketli bir yol var. Yolu açık olsun...

Dilsiz Dünya, Ankara'daki sanat ortamının sanıldığından çok daha hareketli ve olgun olduğunu sanatseverlere gösterdi. Modern dünyanın koşturmacasından yorulduysanız, bir sanat molası verin ve bu sergiye gidin. Aslı Işıksal sizi kendi dingin dünyasına davet ediyor. Sanatın en yüce amaçlarından biri daha iyi bir dünyayı hayal etmek, daha iyi insanlar olmamıza katkı sağlamak değil mi? Bu daveti kaçırmayın derim...

* André Gide

Günlük (Seçmeler) Çeviren: Fuat Pekin, MEB, Ankara, 1963, S. 191, Milli Eğitim Basımevi

Aslı Işıksal

2010 yılında Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat dalında Yüksek Lisans Programını bitirdi. Erasmus Programı kapsamında 2012-2013 eğitim döneminde Çek Cumhuriyeti'nde Jan Evangeliste Purkyně Üniversitesinde çalışmalarını sürdürdü. 2014 yılında Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanatta Yeterlik programını bitirdi. İstanbul, Estonya, İtalya, Çek Cumhuriyeti ve Ankara dâhil olmak üzere pek çok kentte ulusal ve uluslararası proje ve sergide yer aldı. Bugüne kadar yurt içinde 3 kişisel sergi gerçekleştirdi. Aslı Işıksal'ın kurum, kuruluş ve özel koleksiyonlarda eserleri yer almaktadır. Halen Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde Araştırma Görevlisi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

www.aslisal.com